

คู่มือดำเนินงาน

พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
เด็ก อายุ 3-11 ปี
สำหรับผู้บริหาร

EQ

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหนังสือ : คู่มือดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ 3-11 ปี สำหรับผู้บริหาร
เนื้อหา : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต
จัดพิมพ์โดย : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต
ถนนติวานนท์ นนทบุรี 11000
โทร. 0-2951-1387-88 โทรสาร 0-2951-1384, 0-2951-1386
ISBN : 974-465-844-4
พิมพ์ครั้งที่ 1 : ธันวาคม 2547
จำนวนพิมพ์ : 500 เล่ม
พิมพ์ที่ : บริษัท ปียอนด์ พับลิชชิง จำกัด
ลิขสิทธิ์ของกรมสุขภาพจิต

คำนำ

การที่จะพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง และคนที่มีความสุข คือ มีทั้งไอคิวและอีควินั้น จะต้องอาศัย การประสานสัมพันธ์ และการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมจากครอบครัว โรงเรียนและชุมชน โดยสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทโดยตรงในการให้การศึกษาและการอบรมสั่งสอนเด็ก ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือดังกล่าวให้เกิดขึ้น โดยอาศัยกระบวนการจัดการให้มีการบูรณาการการพัฒนาอีคิวหรือความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่กับกระบวนการเรียนการสอนปกติในโรงเรียน และสร้างความเข้าใจให้พ่อแม่/ผู้ปกครองมี แนวทางการดูแลและพัฒนาเด็กที่ถูกต้อง สำหรับชุมชนนั้นก็ต้องมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม ที่ดีที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก

จุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนการดำเนินการดังกล่าวให้บรรลุสู่เป้าหมายและความสำเร็จ คือการเริ่มต้น ที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญในการดำเนินงานนี้ กำหนดให้เป็นงานสำคัญและเร่งรัดการดำเนินการ ให้เกิดขึ้น ด้วยวิธีการอันชาญฉลาด

กรมสุขภาพจิต จึงได้จัดทำคู่มือดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-11 ปี สำหรับ ผู้บริหารฉบับนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับผู้บริหารในสถานศึกษา ระดับอนุบาล ถึงประถมศึกษา และมุ่งการดำเนินงานสำหรับกลุ่มเด็กช่วงวัย 3-11 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาทองของ การวางรากฐานการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก โดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีการขยายผลการดำเนินงาน พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กอายุ 3-11 ปี อย่างแพร่หลาย

หนังสือคู่มือดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ 3-11 ปี สำหรับผู้บริหารฉบับนี้ สำเร็จ ลุล่วงได้ จากความร่วมมือของผู้บริหารและครูโรงเรียนนาร่องดีเด่น จากโครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เด็กอายุ 3-5 ปี ซึ่งได้ดำเนินการในปีงบประมาณ 2547 กรมสุขภาพจิตจึงขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ ได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาเป็นคณะทำงานในการจัดทำคู่มือ

กรมสุขภาพจิตหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับความรู้ความเข้าใจในการดำเนิน งานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กจากคู่มือฉบับนี้ และนำไปสู่เป้าหมายปลายทางของการพัฒนาเด็กไทย คือ การที่เด็กไทยของเรามีความพร้อมทั้งไอคิวและอีคิว สามารถเติบโตใหญ่เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมไทยสืบไป

นายแพทย์หม่อมหลวงสมชาย จักรพันธุ์
อธิบดีกรมสุขภาพจิต

สารบัญ

หน้า

บทนำ

๑	ความเป็นมาของการดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์	1
๑	นิยามความฉลาดทางอารมณ์	2
๑	กรอบแนวคิดในการดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์	3
๑	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย การดำเนินงาน	4

บทที่ 2 กระบวนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กในสถานศึกษา

๑	กระบวนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กในสถานศึกษา	5
๑	บทบาทของผู้รับผิดชอบงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก	7

บทที่ 3 การบริหารงาน/ระบบการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ 3-11 ปี

๑	การบริหารระบบคุณภาพ	9
๑	ขั้นตอนการบริหารงานการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ 3-11 ปี	10
๑	วิธีการบริหารงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ 3-11 ปี	11
๑	ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงาน	14
๑	กลยุทธ์การดำเนินงาน	15
๑	การประเมินผลและติดตามผล	15
๑	ปัญหา/อุปสรรค/แนวทางแก้ไขการดำเนินงานเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์	16

ภาคผนวก

	หน่วยสนับสนุนงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ กรมสุขภาพจิต	20
--	---	----

คณะทำงาน

บรรณานุกรม

บทนำ

ความเป็นมาของการดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เด็กจึงต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพให้สมบูรณ์พร้อมทั้ง ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา แต่ทว่าสภาพแวดล้อมสังคมในปัจจุบันมีสิ่งเร้าทางลบมากมาย เช่น บรรยากาศการเลี้ยงดูในครอบครัวที่ไม่เหมาะสม สื่อและสิ่งกระตุ้นที่จูงใจให้นิยมการบริโภควัตถุ สิ่งแวดล้อมที่มีแหล่งอบายมุข มากกว่าพื้นที่ดี ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อปัญหาพฤติกรรมในเด็ก และวัยรุ่น เช่น ปัญหาการติดเกมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การติดยาเสพติด การมีพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันควร การใช้ความก้าวร้าวรุนแรง เป็นต้น

ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวรัฐบาลปัจจุบัน โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความสำคัญและความเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาคุณภาพของเยาวชน และป้องกันปัญหาในเด็กและเยาวชน ด้วยการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่กับการส่งเสริมความสามารถทางเชาวนปัญญา (IQ) โดยพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ทั้งนี้ข้อยืนยันจากผลงานวิจัยมากมายแสดงให้เห็นว่า การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว จะต้องอาศัยคุณลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่กับความสามารถทางสติปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์นี้จะพัฒนาได้ดีด้วยการปูพื้นฐานในวัยเด็ก ในช่วงอายุ 3-11 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาทองของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมและการกล่อมเกลาทางสังคมที่เอื้ออำนวยให้เด็กได้พัฒนาและเรียนรู้ทักษะทางอารมณ์ที่ดี

กรมสุขภาพจิตเห็นความสำคัญในงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก จึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทยต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึงปัจจุบัน ด้วยการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ในทุกกลุ่มอายุ ตั้งแต่อายุ 3-11 ปี การจัดทำคู่มือความรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กสำหรับนักวิชาการ คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-11 ปีสำหรับครู คู่มือการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-11 ปีสำหรับผู้ปกครอง คู่มือการฝึกอบรมพ่อแม่/ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ 3-11 ปี นอกจากนี้ยังได้พัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาอีคิวเด็กอีกมากมาย อาทิเช่น หนังสือนิทานและ VCD นิทาน

พัฒนาอ็ควเด็ก ซีดีสาริตการจัดกิจกรรมพัฒนาอ็ควเด็กสำหรับครู ซีดีเพลงเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก เป็นต้น

สำหรับการขยายผลการดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กนั้น ได้เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2547 ด้วยการจัดทำโครงการเสริมสร้างสุขภาพจิตเด็กไทยวัยแรกเกิดถึง 5 ปี โดยขยายผลการดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กวัย 3-5 ปี ในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็กนําร่อง 140 แห่ง ใน 13 อำเภอทั่วประเทศ และในปีงบประมาณ 2548 นี้ ได้ดำเนินการต่อเนื่องในพื้นที่นําร่องเดิม โดยขยายผลการดำเนินการต่อเนื่องในเด็กประถมศึกษา อายุ 6-11 ปี และได้สรุปบทเรียนจากการขยายผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นคู่มือการดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-11 ปี สำหรับผู้บริหาร และครู ซึ่งจะเป็แนวทางในการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเป็นแนวทางในการขยายผลการดำเนินงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

นิยามความฉลาดทางอารมณ์

หมายถึง ความสามารถในการรู้จัก เข้าใจและควบคุมอารมณ์ของตนเองได้สอดคล้องกับวัย มีการประพฤติปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมและมีความสุข ความฉลาดทางอารมณ์เป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม

ความฉลาดทางอารมณ์ สามารถพัฒนาได้ตลอดชีวิต จากการเรียนรู้และการกลมเกลียวของสังคม ผู้ใหญ่สามารถให้การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์เด็กอย่างเป็นแบบอย่างที่ดี การบอกสอนและมีวิธีการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์โดยเฉพาะ

ตาราง องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์เด็กตามโครงสร้างของกรมสุขภาพจิต

อายุ 3 - 5 ปี

อายุ 6 - 11 ปี

อายุ 12 - 17 ปี

ด้านดี ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น

1. รู้จักอารมณ์
2. มีน้ำใจ
3. รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด

1. ควบคุมอารมณ์
2. ใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น
3. ยอมรับผิด

1. ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง
2. เห็นใจผู้อื่น
3. มีความรับผิดชอบ

ด้านเก่ง ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ

1. กระตือรือร้น / สนใจใฝ่รู้
2. ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง
3. กล้าพูดกล้าบอก

1. มุ่งมั่นพยายาม
2. ปรับตัวต่อปัญหา
3. กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

1. รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง
2. ตัดสินใจและแก้ปัญหา
3. มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

ด้านสุข ความพร้อมทางอารมณ์ของบุคคลที่ทำให้เกิดความสุข

1. มีความพอใจ
2. อ่อนใจ
3. สนุกสนานร่าเริง

1. พอใจในตนเอง
2. รู้จักปรับใจ
3. รื่นเริงเบิกบาน

1. ภูมิใจในตนเอง
2. พึงพอใจในชีวิต
3. มีความสุขสงบ

กรอบแนวคิดในการดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

การดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก ให้ประสบความสำเร็จนั้น ไม่ได้เกิดจากขึ้นอยู่กับบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งครู ผู้ปกครอง และชุมชน ตั้งแนวคิดต่อไปนี้

1. ครอบครัว คือจุดเริ่มต้นของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ พ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญอันดับแรก ในการวางรากฐานทุกด้านให้แก่เด็ก เนื่องจากวิธีการเลี้ยงดู ตลอดจนสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก มีผลต่อพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของเด็ก แต่สภาพครอบครัวปัจจุบันที่พ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้าน ทำให้ไม่มีเวลาเอาใจดูแลลูกใกล้ชิด รวมทั้งการที่พ่อแม่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง หรือพ่อแม่มีปัญหาทางอารมณ์ มีความเครียด ขาดความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตร ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้พ่อแม่เลี้ยงดูลูกไม่เหมาะสม มีการเลี้ยงดูที่ผิดๆ เช่น การเลี้ยงดูที่ตามใจ หรือเข้มงวดเกินไป การเลี้ยงดูที่ปล่อยปละละเลย หรือพ่อแม่มีการใช้อารมณ์กับลูก ฯลฯ เด็กจึงเติบโตมาในบรรยากาศที่ไม่อาจพัฒนาทักษะทางอารมณ์ได้ ในการเริ่มต้นดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก จึงต้องเริ่มต้นที่พ่อแม่ซึ่งเป็นต้นแบบกับลูก ด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่พ่อแม่ในวิธีการเลี้ยงดูลูกที่ถูกต้อง ให้พ่อแม่เรียนรู้ทักษะในการพูดคุย และการอบรมสั่งสอนลูก และที่สำคัญคือ การเริ่มต้นด้วยการให้พ่อแม่ได้สำรวจตนเอง และมีการพัฒนาตนเองให้สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกได้

2. โรงเรียน คือผู้สานต่อโอกาสแห่งการพัฒนา ในการจัดการศึกษานั้น นอกจากการสอนที่เน้นให้เด็กมีการพัฒนาทางสติปัญญาแล้ว สิ่งสำคัญควบคู่กันในการจัดการศึกษา คือ การสอนคนให้เป็นคน นั่นคือ ภาระหน้าที่ของครู ที่ไม่ใช่มุ่งแต่สอนหนังสือเท่านั้น แต่สอนประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และทักษะในการใช้ชีวิตแก่นักเรียนด้วย ให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักปรับตัวเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น มีทักษะในการคิดและการแก้ไขปัญหาที่สร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม โดยการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย และยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์การเรียนการสอนที่เด็กสามารถพัฒนาทั้งใจและอวัยวะไปพร้อมๆ กัน และครูยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่พ่อแม่/ผู้ปกครองอีกด้วย เพื่อให้เกิดการร่วมมือในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเด็กในทิศทางเดียวกัน ในการพัฒนาสิ่งเหล่านี้ ครูจึงต้องให้การพัฒนาเด็กด้วยหลักการเดียวกับพ่อแม่ คือ เริ่มต้นด้วยการพัฒนาตนเอง ให้สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ การมีความรู้ความเข้าใจ มีเทคนิควิธีการสอนที่ และที่สำคัญคือมีความตั้งใจจริง และจริงใจต่อการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ

3. ชุมชน คือปัจจัยสนับสนุนการพัฒนา ชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรที่สนับสนุนการดำเนินงานจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และทรัพยากรบุคคล หากชุมชนมีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ดี และมีสถานที่ให้เด็กได้พัฒนาตนเอง เช่น มีสวนสาธารณะ สถานที่เรียนรู้ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งผู้ใหญ่ในชุมชนให้การสนับสนุนกิจกรรม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและร่วมดำเนินการจัดการศึกษา ก็จะเอื้อให้การพัฒนาเด็กประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก

1. เพื่อให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ 3-11 ปี ที่บูรณาการในการเรียนการสอน
2. เพื่อให้เด็ก อายุ 3-11 ปี ได้รับการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ทั้งจากที่บ้านและที่โรงเรียน

เป้าหมาย

ผลผลิต (out put)	ผลลัพธ์ (Outcome)	ผลกระทบ (Impact)
- สถานศึกษามีนโยบายและแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กอย่างต่อเนื่อง - สถานศึกษามีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก - ผู้ปกครอง ได้รับความรู้ความเข้าใจ ในวิธีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก และมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ในการพัฒนาเด็กในแนวทางเดียวกัน	- ผู้บริหารเห็นความสำคัญในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์เด็ก เร่งรัดให้เกิดการดำเนินงานเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็กแบบบูรณาการในการเรียนการสอน - บุคลากรในสถานศึกษา มีความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก - พ่อแม่ / ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ สามารถให้การเลี้ยงดูบุตรเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์เด็ก	- เด็กวัย 3-11 ปี มีความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น พัฒนาตนเองไป สู่ความสำเร็จ และมีความสุข - ลดปัญหาพฤติกรรมในเด็ก

บทที่ 2

กระบวนการการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก ในสถานศึกษา

การจัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ 3-11 ปี นั้น โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมที่บูรณาการในการเรียนการสอน และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินอีคิวเด็ก

ครูและผู้ปกครอง ให้การประเมินอีคิวเด็กร่วมกัน ด้วยการสังเกต และการประเมินด้วยแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็ก ของกรมสุขภาพจิต ซึ่งการประเมินนี้ควรทำหลังจากครูมีโอกาสรู้จักเด็กแล้วประมาณ 6 เดือน และให้ระมัดระวังว่าการประเมินเด็ก เป็นไปเพื่อการพัฒนาเด็ก ไม่ใช่เพื่อการตัดสินว่าเด็กดีหรือไม่ดี ผลการประเมินจะทำให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของเด็กแต่ละคน และสามารถจำแนกอีคิวเด็กโดยภาพรวม เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ควรส่งเสริมรักษาไว้ กลุ่มที่ควรพัฒนา และกลุ่มที่จำเป็นต้องพัฒนา

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอีคิวเด็ก จำแนกกิจกรรมสำหรับเด็ก แต่ละกลุ่ม ที่ได้ประเมินอีคิวแล้ว ดังต่อไปนี้

2.1 กิจกรรมสำหรับเด็กทุกคน และกลุ่มที่ควรส่งเสริมรักษาไว้ ให้จัดกิจกรรมใน 3 ลักษณะ ได้แก่

1) รูปแบบที่บูรณาการการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ในกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ ซึ่งครูจะต้องมีการจัดทำแผนการเรียนการสอน ดังนี้

- v เด็กอนุบาลบูรณาการในการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม

- v เด็กประถมศึกษา บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระ โดยเน้นการจัดกิจกรรมให้เกิดผลลัพธ์ตามองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์เด็กทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข

2) รูปแบบที่บูรณาการในการทำกิจวัตรประจำวัน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เช่น การฝึกระเบียบวินัย ให้เด็กรู้จักการเข้าคิว การเคารพผู้ใหญ่ การตรงต่อเวลา มารยาทในการพูด/การฟัง การเล่น ฝึกหัดให้เด็กสวดมนต์ เป็นต้น

3) รูปแบบกิจกรรมโครงการพิเศษต่างๆ เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย กิจกรรมทัศนศึกษา เป็นต้น

2.2 กิจกรรมพัฒนาอีคิวสำหรับเด็กกลุ่มที่ควรพัฒนา และกลุ่มที่จำเป็นต้องพัฒนา ให้บุคลากร
ในกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

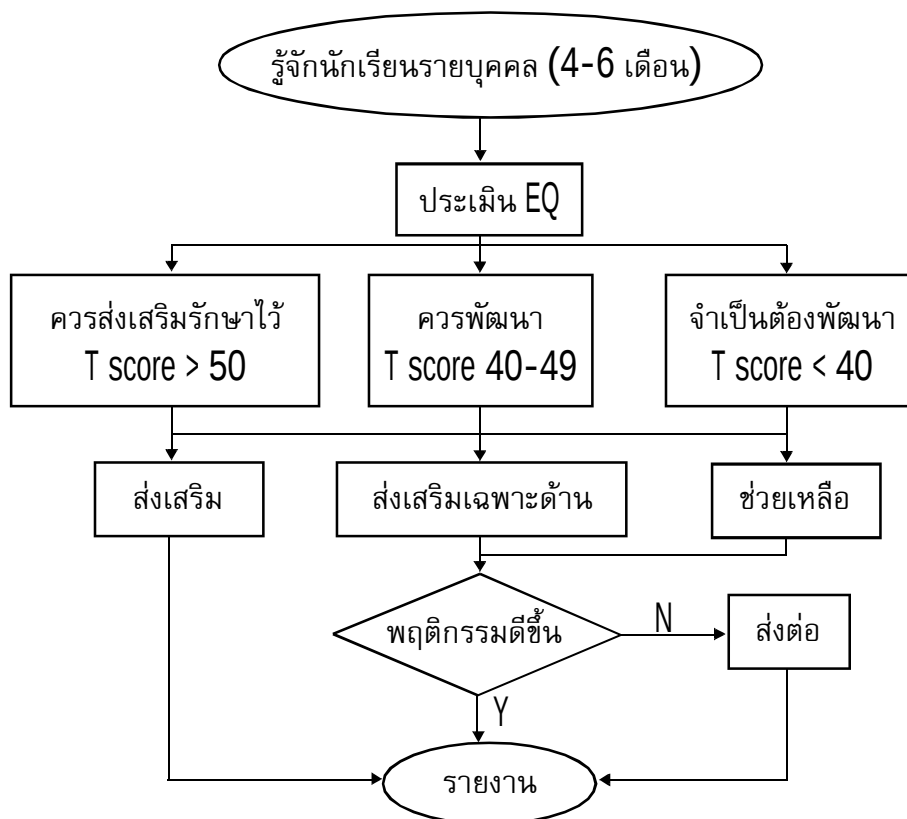
1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการวางแผนและคัดเลือกการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน
คุณลักษณะที่เฉพาะเจาะจง สำหรับเด็กกลุ่มที่ควรพัฒนาและจำเป็นต้องพัฒนา

2) การจัดกิจกรรม Home room สำหรับนักเรียน และ Classroom Meeting สำหรับผู้ปกครอง
กิจกรรม Home room เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม
ซึ่งสามารถเลือกประเด็นการพัฒนาอีคิวเป็นประเด็นในการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ Classroom Meeting ซึ่งจัด
ให้ผู้ปกครองได้พบครูประจำชั้นในแต่ละห้อง และมีการพูดคุยให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองในการพัฒนา
อีคิวเด็ก การประชุมแก้ไขปัญหาได้ร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง

3) การติดตามเยี่ยมบ้าน และให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเป็นรายกรณี สำหรับเด็กที่
จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอีคิวเป็นพิเศษ

3. การประเมินผล ครูมีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก โดยการ
สังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็ก ทั้งพฤติกรรมที่บ้านและที่โรงเรียน และประเมินผลด้วยการใช้แบบ
ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ อีกครั้ง เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา

โดยขั้นตอนทั้งหมดนี้ จะมีกระบวนการดำเนินกิจกรรมตามแผนภาพต่อไปนี้

บทบาทของผู้รับผิดชอบงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก

ผู้บริหาร

1. กำหนดนโยบาย / แผนงาน
2. สร้างทีมงานในโรงเรียน
3. สร้างเครือข่ายที่ชัดเจน
4. เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรและกำหนดแนวทางปฏิบัติ
5. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลระดับโรงเรียนเชื่อมต่อดัชนีเขตพื้นที่และระบบสาธารณสุข
7. สนับสนุนสภาพแวดล้อม สื่อ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการดำเนินงาน
8. สนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรอื่น ๆ โดยดึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน
9. นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
10. ให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

ครู

1. ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์เด็ก
2. พัฒนาคณะทำงานให้เป็นแบบอย่างที่ดี
3. วางแผน/จัดทำ/เสนอโครงการต่อผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา
4. จัดสื่อ/สภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก
5. จัดประชุมให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตามกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน
6. จัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ตามโครงการ
7. ประชาสัมพันธ์ ประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน บุคลากรสาธารณสุข และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
8. รวบรวมข้อมูล จัดระบบสารสนเทศ และประเมินผล เพื่อพัฒนาระบบการจัดกิจกรรม
9. ขยายเครือข่ายในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก

ผู้ปกครอง

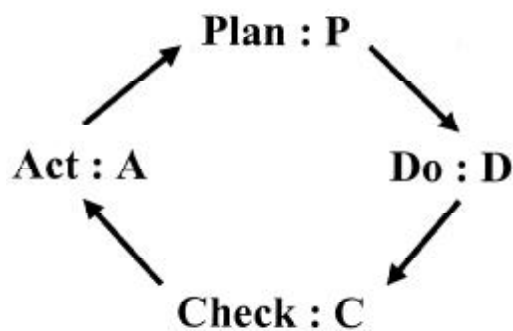
1. ให้ความร่วมมือในการศึกษาองค์ความรู้เรื่องความฉลาดทางอารมณ์
2. ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน
3. ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของโรงเรียนอย่างสอดคล้องกัน
4. สนับสนุนด้านทรัพยากร
5. ให้ความร่วมมือในการประเมินและติดตามผล

บุคลากรสาธารณสุข

1. มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็ก
2. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ได้มาตรฐาน
3. สนับสนุนในเรื่อง สื่อ อุปกรณ์ และองค์ความรู้
4. ให้ความสำคัญในเรื่องการนิเทศ ติดตามผล และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 3

การบริหารงาน / ระบบการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ 3-11 ปี

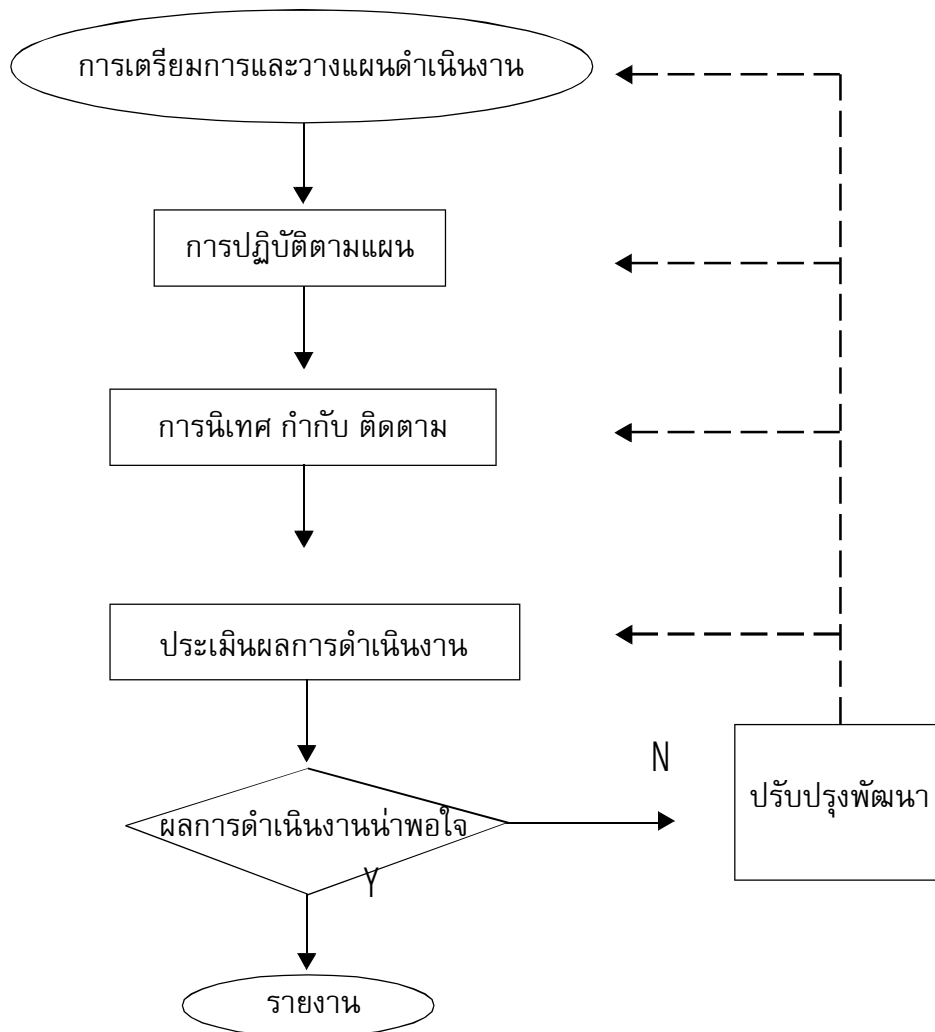

การบริหารระบบคุณภาพ

การบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์นักเรียน เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร และครูทุกคนในโรงเรียนที่ต้องร่วมมือ ร่วมใจ และร่วมปฏิบัติงาน การบริหารระบบคุณภาพนั้นจะทำเป็นวงจร เรียกว่า PDCA ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน (PLAN) เป็นการกำหนดขั้นตอนการทำงานที่เป็น “กระบวนการมาตรฐาน” ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีวิธีการที่เป็น “วิธีการมาตรฐาน” และมี “บันทึกมาตรฐาน” ที่ใช้ตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้
2. การดำเนินงานตามแผน หรือการปฏิบัติตามแผน (DO) คือ การปฏิบัติตามกระบวนการวิธีการ และบันทึกมาตรฐาน ซึ่งกำหนดไว้เป็นแผนปฏิบัติการหรือปฏิทินปฏิบัติงาน
3. การร่วมกันติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน (CHECK) รวมทั้งการสรุปผลการดำเนินงานและรายงานผล
4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง (ACT) เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย และมีการพัฒนาคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นเรื่อยๆ

ขั้นตอนการบริหารงานการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ 3-11 ปี

วิธีการบริหารงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-11 ปี

Flow Chart	วิธีการ	ตัวชี้วัด
1. การเตรียมการและวางแผน ดำเนินงาน	- ตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 1.1 ทีมนำ (ผู้บริหาร) 1.2 ทีมทำ (ครูประจำชั้น และครูประจำวิชา) 1.3 ทีมประสาน (ประธานระบบดูแลฯ และคณะ) - จัดทำแผนปฏิบัติงาน 2.1 ศึกษาเอกสาร คู่มือ ฯลฯ 2.2 จัดทำแผนปฏิบัติงาน และปฏิทินปฏิบัติงาน 2.3 จัดเตรียมเอกสาร แบบประเมิน แบบพิมพ์ ฯลฯ	คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
2. การปฏิบัติตามแผน	- สร้างความตระหนักและความเข้าใจ 1.1 ศึกษาเอกสาร จัดประชุมอบรมเพื่อให้ความรู้และเห็นความสำคัญของ EQ 1.2 ฝึกทักษะที่จำเป็นให้ครูสามารถดำเนินงานพัฒนา EQ ได้อย่างมั่นใจ - ดำเนินการพัฒนา EQ ตามแผนที่วางไว้ 2.1 บูรณาการงานพัฒนา EQ ในหลักสูตรทุกกลุ่มสาระวิชาทุกระดับชั้น 2.2 ดำเนินการพัฒนา EQ โดยตรงเช่น จัดโฮมรูม 1 ชม./สัปดาห์ตลอดปีการศึกษา/ภาคเรียน	- ร้อยละของครูที่มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนา EQ - ร้อยละของครูที่สามารถดำเนินการพัฒนา EQ - ความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

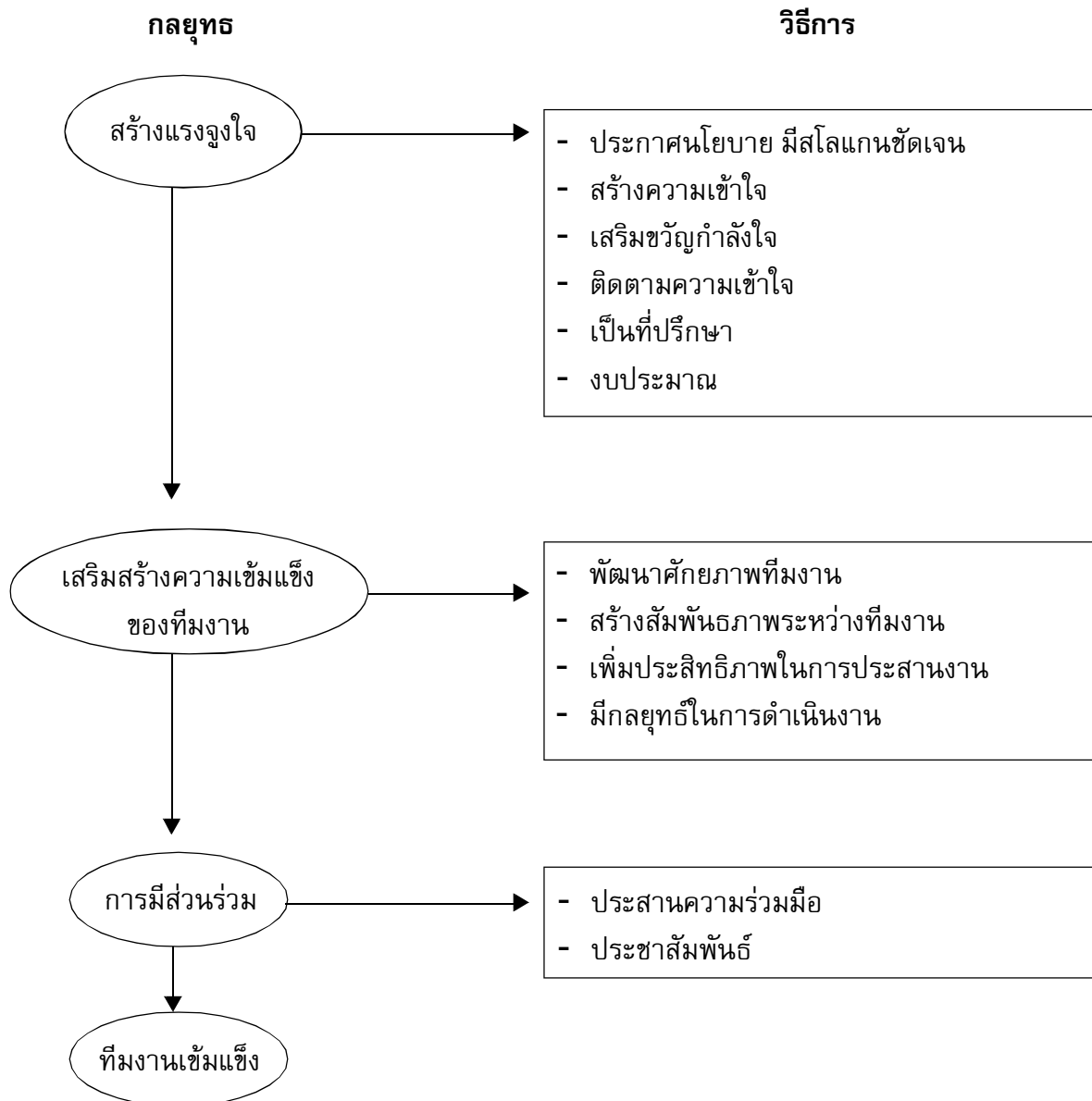
วิธีการบริหารงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-11 ปี

Flow Chart	วิธีการ	ตัวชี้วัด
	2.3 จัดโครงการพิเศษส่งเสริมการพัฒนา EQ 2.3.1 โครงการสานรัก สานสัมพันธ์(เยี่ยมบ้านนักเรียน) 2.3.2 โครงการขอเวลาให้ลูกรัก 2.3.3 โครงการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 2.3.4 โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ	
3. การนิเทศ กำกับ ติดตาม	ผู้บริหารนิเทศ กำกับติดตามผลการดำเนินงาน ตามปฏิทินปฏิบัติงาน	บันทึกการนิเทศ
4. ผลการดำเนินงาน	1. ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาประเมินผลการดำเนินงานด้วยตนเอง 2. ทีมประสานงาน ประเมินผลการดำเนินงาน ของครูประจำชั้นประจำวิชาทุกคน	ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน
5. การปรับปรุง พัฒนา	1. ปรับปรุง พัฒนา ตามสภาพปัญหาที่พบ 1.1 ให้ความรู้ ความเข้าใจ 1.2 ฝึกทักษะ เทคนิคในการดำเนินการ และการแก้ปัญหา 1.3 สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ฯลฯ	ประสิทธิภาพในการพัฒนา EQ

วิธีการบริหารงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-11 ปี

Flow Chart	วิธีการ	ตัวชี้วัด
6. รายงาน	1. ครูประจำชั้น ประจำวิชา รายงานผลการดำเนินการ 2. ทีมประสานงาน สรุปผล รายงานการดำเนินงาน ของครู ทุกคน	รายงานผลการดำเนินงาน

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงาน

กลยุทธ์การดำเนินงาน

การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งจะต้องมีกลยุทธ์ที่ให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่/ผู้ปกครอง และครูในโรงเรียน โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญได้แก่

1. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดย
 - 1.1 สร้างความตระหนักให้ทีมงานทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมาย
 - 1.2 ผู้บริหารให้ความสำคัญ และสนับสนุนการทำงานของครูด้วยความเป็นมิตร
 - 1.3 การมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและรับผิดชอบการดำเนินงาน
2. การสร้างแรงจูงใจ
แรงจูงใจจะเกิดขึ้นได้ เมื่อทีมงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของงาน ด้วยการใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจที่หลากหลาย เช่น
 - 2.1 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เช่น มีวิสัยทัศน์ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นแบบอย่างของความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างจริงจัง
 - 2.2 การจัดการอบรมให้ความรู้ทั้งในกลุ่มครูและผู้ปกครอง
 - 2.3 สื่อสารสาระความเข้าใจในรูปแบบอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น การทำเอกสารให้ข้อมูลข่าวสาร การดำเนินงานแก่ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เป็นต้น

การประเมินผลและติดตามผล

เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อจะสามารถประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน ด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่

1. การประเมินผลจากการสังเกต การปฏิบัติกิจวัตรและกิจกรรมประจำวันของเด็ก การสังเกตพฤติกรรมเด็ก และบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน ว่าครู และนักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มากขึ้นหรือไม่เพียงใด
2. ประเมินจากสถิติต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาพฤติกรรมเด็กในโรงเรียนลดลง ผลการเรียนรู้ดีขึ้น
3. ผลการติดตามคะแนนความฉลาดทางอารมณ์เด็ก ในแต่ละปี ว่ามีความเปลี่ยนแปลงในผลคะแนนโดยภาพรวมหรือไม่ อย่างไร
4. การประเมินผลโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
5. การประเมินโดยใช้แบบสอบถาม ครู ผู้ปกครอง
6. การประเมินโดยการสัมภาษณ์ สันทนา พูดคุย อาจจัดทำเป็นรายบุคคล หรือในรูปแบบการประเมินจากการจัดเวทีการเสวนาก็ได้

ปัญหา / อุปสรรค / แนวทางแก้ไขการดำเนินงานเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์

ปัญหา / อุปสรรค	สาเหตุ	แนวทางในการแก้ไข
1. ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติงาน/การดำเนินงานล่าช้า	- ขาดความตระหนักถึงความสำคัญ - ขาดความรู้ความเข้าใจ - ขาดแรงจูงใจในการทำงาน - ขาดนโยบายที่ชัดเจน - มีงานในความรับผิดชอบมาก รู้สึกว่าเป็นภาระเพิ่มเติม	- เสริมสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน - พัฒนาบุคลากร - สร้างแรงจูงใจในการทำงาน - ให้การเสริมแรงจูงใจด้วยการให้รางวัลต่างๆ - เป็นที่ปรึกษาใกล้ชิด เป็นผู้นำในการดำเนินงาน รับฟังความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงาน - กำหนดนโยบายอย่างชัดเจน - เอื้ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน เช่น การจัดสถานที่การจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ - จัดระบบครูช่วยครู สร้างทีมงานบูรณาการเรื่อง EQ เข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอน ร่วมกันบริหารเวลา - ติดตามความก้าวหน้า มีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง - สนับสนุนงบประมาณ
2. งบประมาณไม่เพียงพอ	- ต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการอื่น ๆ	- จัดตั้งงบประมาณในแผน - การขอบริจาคจากสมาคมศิษย์เก่า ชมรมผู้ปกครอง กองทุนในชุมชน - การจัดหาทุน - การเขียนโครงการเพื่อของบประมาณจากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น อบจ., อบต. เทศบาล ฯลฯ จากองค์กร/หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ปัญหา / อุปสรรค / แนวทางแก้ไขการดำเนินงานเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์

ปัญหา / อุปสรรค	สาเหตุ	แนวทางในการแก้ไข
3. ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง / ชุมชน	- ขาดความตระหนักถึงความสำคัญ - ผู้ปกครองงานมาก ไม่มีเวลา - ผู้ปกครองไม่ยอมเข้ามามีส่วนร่วมเพราะกลัวถูกครูตำหนิ	- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของ EQ - การดำเนินการเชิงรุกเข้าสู่ครอบครัวและชุมชน - มีนโยบายการดำเนินงานเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน - ศึกษา หาข้อมูลเพื่อทราบความต้องการและแรงจูงใจของผู้ปกครอง

ภาคผนวก

หน่วยสนับสนุนงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหน่วยงาน	ที่ตั้ง	หมายเลขโทรศัพท์	พื้นที่ให้การสนับสนุน
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 1	อาคารเอนกประสงค์ ชั้น 2 รพ.ศรีธัญญา ถ.ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี 11000	0-2527-7621-2	นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สระบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท ลพบุรี
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 2	กรมสุขภาพจิต ถ.ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี 11000	0-2951-1398	ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ นครนายก สระแก้ว ปราจีนบุรี
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 3	กรมสุขภาพจิต ถ.ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี 11000	0-2590-8034-6	ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 4	กรมสุขภาพจิต ถ.ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี 11000	0-2589-4730	ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 5	86 ถ.ช้างเผือก ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000	0-4425-6729	นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6	169 ถ.ชาตะมดุง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	0-332-7640-41	อุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย เลย ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 7	212 ถ.แจ้งสนิท ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000	0-4531-575-76	อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร

หน่วยสนับสนุนงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหน่วยงาน	ที่ตั้ง	หมายเลขโทรศัพท์	พื้นที่ให้การสนับสนุน
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 8	2 หมู่ 4 ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ 60130	0-5626-7289-90	นครสวรรค์ อุทัยธานี กำแพงเพชร พิจิตร
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 9	2 หมู่ 4 ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ 60130	0-5626-7292 0-5626-446	พิษณุโลก ตาก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 10	131 ถ.ช่างหล่อ ต.หายยา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50100	0-5328-0556	เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 11	298 ถ.ธราธิบดี ต.ท่าข้าม อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130	0-7724-0656-7	สุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง ภูเก็ต พังงา กระบี่
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 12	472 ถ.ไทรบุรี ต.บ่อทราย อ.เมือง จ.สงขลา 90000	0-7432-4868-9	นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา สตูล
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 13	กรมสุขภาพจิต ถ.ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี 11000	0-2951-1347 0-2951-1360 0-2589-4756	กรุงเทพมหานคร
ศูนย์สุขภาพจิตเขต ตรวจราชการที่ 11	โรงพยาบาลจิตเวชนครพนม ราชนครินทร์ 210 หมู่ 11 ถ.นครพนม-ท่าอุเทน ต.อาจสามารถ อ.เมือง จ.นครพนม 48000	0-4259-3103-7 0-4259-3110-12	มุกดาหาร สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์

คณะกรรมการ

ที่ปรึกษา

นายแพทย์หม่อมหลวงสมชาย	จักรพันธ์	อธิบดีกรมสุขภาพจิต
นายแพทย์พรเทพ	ศิริวรารังสรรค์	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต
แพทย์หญิงศรีวรรณ	พูลสรรพสิทธิ์	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต
นายแพทย์อภิชัย	มงคล	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต
แพทย์หญิงอินทิรา	พัสกุล	นายแพทย์ 10 วช. กรมสุขภาพจิต
แพทย์หญิงศุภรัตน์	เอกอัครวิน	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสุขภาพจิต

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ

นายอารมณ	วงศ์บัณฑิต	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 1
นายชูศักดิ์	กุลทัฬห	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี
นายประจวบ	ซึ่งจันทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเอนกดิษฐ์าราม นนทบุรี
นายวิรัตน์	เกิดเกาะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเมือง นครสวรรค์
นางสายสุนี	สกุลแก้ว	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมหาบุศย์ (พิทักษ์ถาวรคุณ) กทม.
นายวิสูตร	ชาวไทย	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสาทรหลัก จังหวัดพิจิตร

ประธาน

นายแพทย์เทอดศักดิ์	เดชคง	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนางานส่งเสริมป้องกัน สำนักพัฒนาสุขภาพจิต
--------------------	-------	---

คณะกรรมการ

นางลัดดาวัลย์	กาญจนวาทิน	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1
นางเบญจมาศ	ธีระศิลป์	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1
นางนาถศิริ	สงศ์อินทร์	โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี
นางสุพา	กาพันธ์	โรงเรียนกิตติคุณ สงขลา
นางอารี	ดวงจักร	โรงเรียนกิตติคุณ สงขลา
นายวิสูตร	ชาวไทย	โรงเรียนอนุบาลสาทรหลัก พิจิตร
นางอนงค์	ไชยอุปถัมภ์	โรงเรียนอนุบาลสาทรหลัก พิจิตร
นางวรรณิ	เรืองโสภณ	โรงเรียนเทศบาล3 (บ้านบ่อ) กาญจนบุรี
นางสาวเพ็ญภา	นิติประพุทธ	โรงเรียนเทศบาล3 (บ้านบ่อ) กาญจนบุรี

นายวิทยา	ปิงการี	โรงเรียนอนุบาลสบปราบ ลำปาง
นางพรพรรณ	สร้อยสำโรง	โรงเรียนอนุบาลสบปราบ ลำปาง
นางศุภรัตน์	ทรายทอง	โรงเรียนเทศบาลบ้านศรี ตะกั่วป่า
นางสาวทัศนีย์	อันติมานนท์	โรงเรียนเทศบาลบ้านศรี ตะกั่วป่า
นางบรรจบ	พรหมภูเบศร์	โรงเรียนอนุบาลนางรอง บุรีรัมย์
นางพรพรรณ	จันดาสี	โรงเรียนอนุบาลนางรอง บุรีรัมย์
นางศิริลักษณ์	วิชัยพงศ์	โรงเรียนอนุบาลสุริยาอุทัยพิมาย นครราชสีมา
นางแสงเพชร	สุภัทโรบล	โรงเรียนอนุบาลสุริยาอุทัยพิมาย นครราชสีมา
นางสาวศรีกัญญา	ใจโสภา	โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1 อุตรดิตถ์
นางทัศนียา	แก้วคงขำ	โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1 อุตรดิตถ์
นายสมยศ	โคตรมณี	โรงเรียนบ้านหนองสะแบงสามัคคี ขอนแก่น
นางสมหมาย	ภาโนชิต	โรงเรียนบ้านหนองสะแบงสามัคคี ขอนแก่น
นางวันเพ็ญ	เหี่ยมโท	โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์
นางพรทิพย์	ปิ่นนาค	โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์
นายสวาท	ภุชชา	สำนักเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต3
นายเฉลิมพล	นามมนตรี	สำนักเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต3
นางธาดิศา	สินธพ	โรงเรียนวัดมหาบุศย์(พิทักษ์ถาวรคุณ) กทม.
นางรัตนา	เดชสุภา	โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี
นางสายพิน	พันธุ์เจริญ	โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี
นายสุนันท์	มูลสาร	สพท.ปราจีนบุรี
นางพิสมัย	ศรีพุทธรินทร์	โรงเรียนอนุบาลอำนาจเจริญ
นางสุภาพ	บุญหลง	โรงเรียนอนุบาลอำนาจเจริญ
นางสาวประภาศรี	ปัญญาวชิรชัย	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 2 กรมสุขภาพจิต
นางสาวพนินทร	วงษ์ใหญ่	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 2 กรมสุขภาพจิต
นางสาวยุวศรี	กลีบโกมุท	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 3 กรมสุขภาพจิต
นางสาวศิริลักษณ์	แก้วเกียรติพงษ์	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 5 กรมสุขภาพจิต
พันตรีหญิงดวงกมล	สุจริตกุล	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 5 กรมสุขภาพจิต
นางสาวรุจิรา	ศิริวัฒนา	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 8 กรมสุขภาพจิต
นางวนิดา	ชนินทุยทวงศ์	สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต
นางสาวอมรากุล	อินโอสานนท์	สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต
นางอุษา	พึงธรรม	สำนักพัฒนาสุขภาพจิต
นางสาวรวีวรรณ	ศรีสุชาติ	สำนักพัฒนาสุขภาพจิต
นางสาวสุวิมล	ปริญญานุสรณ์	สำนักพัฒนาสุขภาพจิต
นางสุจิรา	เนาวรัตน์	สำนักพัฒนาสุขภาพจิต
นางธัญลักษณ์	แก้วเมือง	สำนักพัฒนาสุขภาพจิต
นายอภิสิทธิ์	ฤทธาพิทย์	สำนักพัฒนาสุขภาพจิต

รายการเทคโนโลยี การเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

รายการเทคโนโลยี	คุณลักษณะ	วัตถุประสงค์	เนื้อหา
1. ชุดแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์	ชุดแบบประเมิน 6 แบบ ประกอบด้วย 1. แบบประเมินอีคิวเด็ก อายุ 3-5 ปี สำหรับพ่อแม่/ผู้ปกครองประเมิน 2. แบบประเมินอีคิวเด็ก อายุ 3-5 ปี สำหรับครูประเมิน 3. แบบประเมินอีคิวเด็ก อายุ 6-11 ปี สำหรับพ่อแม่/ผู้ปกครองประเมิน 4. แบบประเมินอีคิวเด็ก อายุ 6-11 ปี สำหรับครูประเมิน 5. แบบประเมินอีคิวเด็กอายุ 12-17 ปี 6. แบบประเมินอีคิวผู้ใหญ่ อายุ 18-60 ปี	แบบประเมินเพื่อการสำรวจอีคิว นำไปสู่การพัฒนาเด็ก และการพัฒนาตนเองในผู้ใหญ่	แบบประเมินอีคิว ตามโครงสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิตแบ่งเป็นองค์ประกอบด้าน ดี เก่ง สุข - การประเมินเพื่อทราบจุดเด่น จุดด้อย แล้วนำไปสู่การพัฒนาอีคิวต่อไป
2. ชุดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์	ชุดโปรแกรมการประเมินอีคิวครอบคลุมอายุ 3-60 ปี ที่มีโปรแกรมการประเมินด้วยระบบอัตโนมัติ บรรจุใน CD ซึ่งมีการแนะนำการประเมินด้วยภาพ คำพูด และตัวอักษร	ใช้ประเมินด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นรายบุคคลสามารถคิดคะแนนและแปลผลโดยอัตโนมัติ	แบบประเมินอีคิว ตามโครงสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต แบ่งเป็นองค์ประกอบด้าน ดี เก่ง สุข - การประเมินเพื่อทราบจุดเด่น จุดด้อย แล้วนำไปสู่การพัฒนาอีคิวต่อไป
3. รายงานวิจัย การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 และ 6-11 ปี	หนังสือ ขนาด A4		

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือความรู้เพื่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กอายุ 3-11 ปี สำหรับพ่อแม่/ผู้ปกครอง.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. พฤษภาคม 2546.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็กและวัยรุ่น.** เอกสารอัดสำเนา. พฤศจิกายน 2547
- สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. **เรียนรู้สู่..คุณภาพการศึกษา.** เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ ที่มพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนในโครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา. ตุลาคม 2546
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. **การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. 2544
- สถานศึกษาอนุบาลสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1. **การดำเนินงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เด็กระดับปฐมวัย.** เอกสารอัดสำเนา. 2547
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม: เส้นทางสู่มืออาชีพ.** พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ .2546. หน้า 13

แบบประเมินการใช้เทคโนโลยี
คู่มือการดำเนินงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
สำหรับ ผู้บริหาร

ขอความร่วมมือผู้ใช้เทคโนโลยี ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

- 1.วุฒิการศึกษาสูงสุด p ปริญญาตรี p สูงกว่าปริญญาตรี p อื่นๆ โปรดระบุ
- 2.ตำแหน่ง.....
- 3.โรงเรียน.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยี

คู่มือการดำเนินงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับผู้บริหาร

I. ท่านได้นำคู่มือดังกล่าวไปใช้หรือไม่ ?

- p ไม่ได้นำไปใช้เพราะ.....
- p นำไปใช้ (กรุณาตอบแบบประเมินตามตารางข้างล่าง)

องค์ประกอบของสื่อ	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
รูปแบบ					
1. ขนาดรูปเล่ม					
2. ขนาดตัวอักษร					
3. จำนวนหน้าของหนังสือ					
เนื้อหา					
1. บทนำ					
1. หัวข้อเรื่องตรงตามเนื้อหา					
2. เนื้อหาของเทคโนโลยีตรงกับความต้องการ					
3. นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง					
2. บทที่ 2 กระบวนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กในสถานศึกษา					
1. หัวข้อเรื่องตรงตามเนื้อหา					
2. เนื้อหาของเทคโนโลยีตรงกับความต้องการ					
3. นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง					
3. บทที่ 3 การบริหารงาน/ระบบการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3 – 11 ปี					
1. หัวข้อเรื่องตรงตามเนื้อหา					
2. เนื้อหาของเทคโนโลยีตรงกับความต้องการ					
3. นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง					

II. ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

กรุณาฉีกตามรอยปรุแล้วส่งแบบประเมินการใช้เทคโนโลยีกลับมายัง กลุ่มงานพัฒนางานส่งเสริมป้องกัน สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ตีวานนท์ นนทบุรี 11000 หรือทางโทรสารหมายเลข 0 2951 1384

